

Intervencions de l'educadora social a la residència de la Bonanova

Alba Sastre Navarro

RESUM

La residència mixta de pensionistes La Bonanova depèn de l'IMAS (Institut Mallorquí d'Afers Socials) del Consell de Mallorca. Té 562 residents, entre estades permanents, temporals i centre de dia.

Des del maig de 2008 hi començà a fer feina una educadora social i es creà el Departament Educatiu i de Dinamització.

El departament duu a terme intervencions educatives i de dinamització a la residència amb la finalitat de millorar la qualitat de vida dels residents.

RESUMEN

La residencia mixta de pensionistas La Bonanova depende del IMAS (Institut Mallorquí d'Afers Socials) del Consell de Mallorca. Cuenta con 562 residentes entre estancias permanentes, temporales y centro de día.

Desde mayo del 2008 se introdujo la figura profesional del educador social y se creó el Departamento Educativo y de Dinamización.

Desde el departamento se llevan a cabo intervenciones de carácter educativo y de dinamización de la residencia, con la finalidad de mejorar la calidad de vida de los residentes.

I. INTRODUCCIÓ**I.1. Dades de la institució**

Aquest article se centra en la residència mixta de pensionistes La Bonanova, situada al carrer de Francesc Vidal i Sureda, número 72, de Palma.

És un centre residencial mixt, de gestió pública i que és gestionat per l'IMAS (Institut Mallorquí d'Afers Socials), del Consell de Mallorca.

La residència de La Bonanova és un dels centres assistencials de l'IMAS que fa feina per afavorir el desenvolupament personal a la gent gran que té graus de dependència diversos i proporcionar-los una atenció sociosanitària integral. La Bonanova ofereix els tipus d'estada següents:

- Estada residencial permanent
- Estada residencial temporal
- Estades diürnes

La Bonanova té les places següents:

- 545 de residència permanent:
 - 293 per a persones assistides
 - 252 per a persones vàlides
- 7 de residència temporal (només per a persones assistides)
- 10 al centre d'estades diürnes

Les condicions d'admissió són: tenir més de 60 anys (55 anys, si pateixen una minusvalidesa del 75%); ser pensionista de la Seguretat Social; no patir trastorns mentals que alterin la convivència ni malalties contagioses.

I.2. Descripció de la institució

La residència té una superfície total de 40.000 m². L'àrea dels jardins, que consta d'un passeig i d'un aparcament per als cotxes, tant dels treballadors com de les visites, fa en total 7.000 m² i la superfície de l'edifici n'ocupa 33.000.

L'estructura interna es distribueix en nou plantes:

- tres plantes per a persones vàlides a la part superior (plantes 7, 8 i 9)
- dues plantes per als despatxos, oficines, espais comuns i serveis (plantes 5 i 6).
- quatre plantes, a la zona inferior, per a persones assistides (plantes 1, 2, 3 i 4).
- Plantes 1, 2, 3 i 4 per a residents assistits:

Les quatre plantes de la part baixa tenen quatre mòduls (A, B, C i D).

Cada dos mòduls (A, B i C, D) hi ha un menjador per als residents que no poden pujar a dinar al menjador principal i una sala de convivència amb televisió.

A cada mòdul hi ha onze habitacions. Els lavabos són comunitaris i s'ubiquen al passadís (sis lavabos per mòdul); també n'hi ha un de geriàtric i un per a malalts d'incontinència.

A cada planta hi ha un gran vestíbul per a les visites que està pintat i decorat de color diferent per afavorir l'orientació als residents.

A més, la planta primera disposa d'una unitat de malalts que pateixen demència senil, els quals necessiten un servei d'assistència i atenció permanent.

A la planta quarta hi ha la infermeria, una unitat que és per a tots els residents vàlids i assistits que precisen atenció sanitària les 24 hores del dia. També hi ha la farmàcia, on es preparen tots els medicaments que s'han de distribuir als mòduls.

Per últim, també s'hi ubica el Departament de Teràpia Ocupacional i el taller de ceràmica.

- Plantes 5 i 6: despatxos, oficines, espais comuns i serveis

A la planta cinquena hi trobam el menjador i la cuina, on van tots els residents vàlids i tots els residents assistits que es poden desplaçar per si mateixos.

També hi trobam la zona mèdica, amb un despatx per a l'equip mèdic, una sala de consulta mèdica i de cures, una sala de raigs x, un laboratori d'anàlisis clíniques i una sala d'espera.

A més, hi ha una sala de rehabilitació, la bugaderia i llenceria, que és un servei utilitzat pel personal del centre i pels residents.

A la sisena planta hi ha la porta principal d'accés a la residència.

En aquesta planta s'hi ubica la recepció, la direcció, l'administració, el Departament Social, el Departament Educatiu i de Dinamització, la responsable residencial, la responsable assistencial, el Departament Psicològic, el departament de les governantes, la sala d'actes, la capella, la biblioteca, una sala de bitlles, una d'activitats i un vestíbul per a les visites.

En aquesta planta també hi trobam el servei de cafeteria i la perruqueria.

Els residents tenen a la seva disposició cabines telefòniques i lavabos.

S'accedeix a les plantes inferiors i a les plantes superiors pels ascensors o per les escales.

- Plantes 7, 8 i 9 per a residents vàlids

Per últim, la zona superior de la residència consta de les plantes 7, 8 i 9, on hi ha totes les habitacions dels residents vàlids.

A aquestes plantes hi ha un vestíbul amb dues sales de televisió.

Cada planta està pintada d'un color diferent per afavorir l'orientació dels residents.

A cada planta hi ha quaranta habitacions dobles i quatre d'individuals. Les habitacions dobles consten de dos llits separats per una porta corredissa per afavorir la intimitat del resident, un armari per a cada resident, un lavabo, una sala d'estar compartida i una terrassa petita.

A la setena planta, a més dels espais que hem esmentat, hi ha el despatx del Comitè d'Empresa i d'UGT; i, a la vuitena, el despatx de Comissions Obreres.

A la novena planta hi trobam la sala de costura i una cuina d'ús comú per a tallers.

A tota la residència hi ha repartits papereres, fonts d'aigua potable i ascensors.

1.2. Equipaments i serveis que s'hi ofereixen

- Unitat de demències: hi romanen els residents que pateixen demències avançades i que precisen una vigilància especial
- Atenció 24 h per a residents assistits
- Lavabos geriàtrics
- Podologia
- ATS i DUE propis
- UCA (infermeria): unitat de cures especialitzades
- Zona mèdica: servei de cures mèdiques i d'infermeria especialitzades, atenció mèdica pròpia
- Servei de farmàcia: s'hi preparen els medicaments que necessiten tots els residents assistits i vàlids
- Servei de radiologia i laboratori: es faciliten els diagnòstics de qualsevol tipus de patologia aguda, crònica o traumàtica
- Servei de teràpia ocupacional: manteniment de les activitats de la vida diària (AVD)
- Servei de fisioteràpia: es fan activitats de rehabilitació ajudades per fisioterapeutes i auxiliars.
- Ajudes tècniques a les AVD
- Servei psicològic propi
- Activitats d'oci i temps lliure (festes, excursions, tallers, etc.)
- Sala d'activitats polivalent
- Psicoestimulació cognitiva
- Sala d'actes
- Perruqueria
- Biblioteca
- Capella i atenció religiosa
- Voluntaris
- Servei de transport
- Centre de dia per a persones que pateixen la malaltia d'Alzheimer en la fase inicial
- Jardins

2. L'EDUCADORA SOCIAL A LA BONANOVA

2.1. La figura de l'educadora social a La Bonanova

Fa poc temps que La Bonanova compta amb la figura de l'educadora social, exactament des del maig de 2008. D'aleshores ençà, s'han establert les funcions d'aquesta figura professional i s'han fet propostes sobre les possibilitats diverses de feina que hi ha, tasca en la qual es continua fent feina dia a dia.

Actualment, l'educadora social de La Bonanova s'encarrega del Departament Educatiu i de Dinamització, que va ser creat quan ja s'havia implantat la figura professional. L'educadora social s'encarrega de l'animació i la dinamització de la residència, així com de fer una intervenció educativa i en els problemes de conducta i convivència que sorgeixen en les activitats que desenvolupa.

Per dur a terme la seva tasca treballa conjuntament amb el responsable residencial (la persona responsable de tota la part social i de serveis), amb el Departament Psicològic i amb el Departament Social (treballadores socials), a més de coordinar-se continuament amb la part assistencial (infermeres coordinadores de tota l'àrea assistencial de la residència) per a totes les activitats que ho requereixen.

Les funcions que fa actualment són les següents:

- Motivar, facilitar i canalitzar iniciatives.
- Transmetre estratègies i eines que facilitin la relació i la comunicació interpersonal.
- Dissenyar, planificar i avaluar les activitats de dinamització.
- Programar, organitzar, implementar i avaluar les activitats educatives de la residència.
- Programar, organitzar, implementar i avaluar les festes i activitats lúdiques, religioses, culturals, etc., de la residència.
- Programar, organitzar, implementar i avaluar les sortides i excursions dels residents.
- Coordinar els tallers que duen a terme a la residència professors externs.
- Entrevistar els nous residents i explicar-los les activitats que es duen a terme a la residència.
- Fer el seguiment dels residents que tinguin dificultats per adaptar-se a la residència i participar en la vida associativa i lúdica que s'hi organitza.
- Coordinar els voluntaris de l'IMAS que fa feina a la residència i gestionar-lo.
- Mantenir el contacte i col·laboració amb entitats i/o organitzacions col·laboradores de la residència.
- Tutelar pràctiques d'educació social a la residència.

2.2. Les intervencions de l'educadora social a La Bonanova

Totes les intervencions que l'educadora social desenvolupa al Departament Educatiu i de Dinamització de La Bonanova estan associades a uns objectius de treball.

Les intervencions i els objectius són els següents:

- Tallers d'estimulació psicocognitiva

Objectiu: potenciar el manteniment i millora de la capacitat cognitiva dels residents.

- Festes i activitats lúdiques, religioses, culturals, etc.

Objectiu: fomentar la dinamització i participació dels residents en activitats diferents de les que desenvolupen de manera quotidiana en la vida diària i de les que es duen a terme setmanalment a la residència.

- Sortides i excursions

Objectiu: fomentar més la dinamització i participació dels residents en activitats diferents de les que desenvolupen de manera quotidiana en la vida diària i de les que es duen a terme setmanalment a la residència.

- Tallers amb professorat extern

Objectiu: mantenir l'autonomia personal dels residents vàlids, fomentar més bona qualitat de vida i millorar la convivència del grup i la seva dinàmica.

- Coordinar els tallers que duen a terme a la residència professors externs.

Objectiu: fer el seguiment del bon desenvolupament i la realització adequada dels tallers, així com oferir suport als professors.

- Entrevistar els nous residents i explicar-los les activitats que es duen a terme a la residència.

Objectiu: informar els residents de les activitats de les quals poden gaudir estant a la residència.

- Gestionar els voluntaris de l'IMAS a la residència.

Objectiu: potenciar l'activitat voluntària a la residència per ajudar els residents i les activitats que s'hi organitzen.

- Col·laborar amb entitats i/o organitzacions diverses.

Objectiu: mantenir el contacte i la col·laboració amb entitats i/o organitzacions col·laboradores de la residència.

- Tutelar pràctiques d'Educació Social a la residència.

Objectiu: fer el seguiment de les persones en pràctiques d'Educació Social a la residència i avaluar-les.

2.2. Les activitats de l'educadora social a La Bonanova

La intervenció que duu a terme l'educadora social a La Bonanova es concreten en activitats diverses. Algunes les fa directament l'educadora social i d'altres, professors externs o voluntaris, però tots coordinats per l'educadora social.

La majoria d'activitats solen tenir el suport dels voluntaris de l'IMAS, que exerceix l'activitat voluntària a La Bonanova. Algunes activitats les fan ells directament i el seu suport es imprescindible perquè les persones assistides puguin participar en les activitats generals.

En algunes activitats també hi participen de manera voluntària els residents de La Bonanova.

- Activitats setmanals: són fixes i es procura donar estabilitat i continuïtat a la feina que es fa amb els residents.
 - Tallers de psicoestimulació cognitiva
 - Taller de cant
 - Taller de ceràmica
 - Taller de pintura
 - Taller de policromat i manualitats
 - Taller de sevillanes
 - Taller de dibuix amb senils amb residents voluntaris
 - Bingo
 - Animació musical
 - Ball de saló
 - Sortides amb residents assistits
 - Sortides amb residents vàlids
 - Jocs d'estimulació i d'entreteniment amb assistits i senils per part dels voluntaris
 - Visites a residents per part dels voluntaris

- Activitats puntuals:
 - Festes
 - Sopars a la fresca (a l'estiu)
 - Teatre
 - Actuacions:
 - espectacles
 - corals
 - Excursions

- Tallers de psicoestimulació cognitiva: els imparteixen l'educadora social, el terapeuta ocupacional i la pedagoga. Aquests tallers intenten mantenir o millorar la capacitat cognitiva dels residents. Es fan en petits grups de deu persones com a màxim, i els grups són homogeneïtzats segons el grau de deteriorament cognitiu que tenen els beneficiaris: AMAE (deteriorament associat a l'edat), lleu, moderat i greu. Es fan cada setmana, una o dues vegades per grup.

- Taller de cant. L'imparteix un professor extern i s'hi aprenen cançons típiques de corals. La Bonanova ha creat una coral pròpia a partir d'aquest taller i ha fet algunes actuacions a la residència, també en d'altres. El taller potencia tota una part lúdica i d'entreteniment, i també una part d'estimulació cognitiva amb el fet d'aprendre i de recordar les cançons. Aquest taller es fa dos pics per setmana i organitzen concerts a les zones d'assistits de la residència per amenitzar els residents.
- Taller de ceràmica. L'imparteix una professora externa. En aquest taller es fan tot tipus de figures de fang i adequades a les capacitats motrius de cada resident. La figura es modela, es cou i es pinta. Es fa cada dimarts i dijous, de 16 h a 18 h, per a avançats, i els dilluns, de 16 h a 18 h, per a principiants.
- Taller de pintura. L'imparteix una professora externa. En aquest taller es fan tipus diversos de pintura: pintura sobre tela, quadres i dibuixos sobre paper. El tipus de pintura es fa d'acord amb les capacitats de cada resident. S'imparteix els dimarts i els dijous, de 10 h a 12 h.
- Taller de policromat i manualitats. L'imparteix un professor extern. En aquest taller es fan activitats diverses: pintar figures de guix, plats, vidre, etc. Tot es fa adequat a les capacitats motrius de cada resident. És els dissabtes, de 10 h a 12 h.
- Taller de sevillanes. L'imparteixen dues voluntàries de la residència. Es tracta d'aprendre a ballar sevillanes, així com rumbes, flamenc, etc. Es potencia l'estimulació motora. S'imparteix cada divendres, de 17.30 h a 18.30 h.
- Taller d'activitats amb senils i residents voluntaris. Aquest taller el realitza un grup de residents voluntaris de la Junta de Govern (òrgan representant dels residents) i de la residència. Els voluntaris baixen un pic per setmana al mòdul de senils i fan activitats d'animació i estimulació: dibuixar, escoltar música, cantar, ballar, jugar a jocs diversos, etc.
- Taller de bingo. L'imparteix un resident vàlid de manera voluntària. Tres dies per setmana, a la sala d'activitats polivalent, es reuneixen un grup de residents que juguen a bingo durant dues hores.
- Animació musical. Aquesta activitat la imparteix un voluntari de la residència els diumenges horabaixa. Es tracta de posar música i ballar amb els residents que hi assisteixin.
- Ball de saló. Actualment es fa una vegada al mes. Es posa música d'estils diversos perquè els residents ballin.
- Sortides amb residents assistits. És una activitat setmanal que es fa els dimarts al matí. Surten amb l'autocar adaptat, cada setmana un mòdul d'assistits diferent, i van a fer una volta i a passejar amb els residents que els vulguin acompanyar. La intenció és potenciar que els qui tenen menys mobilitat surtin i que rebin visites.
- Sortides amb residents vàlids. L'activitat que es fa algunes vegades al mes per assistir amb residents a mercats, museus, exposicions, diades, fires, etc.

- Jocs d'estimulació i entreteniment amb assistits i senils per part dels voluntaris. Aquesta activitat la fan dues vegades per setmana un grup de voluntàries de l'IMAS, que reuneixen residents de senils i assistits a la zona comuna de la 6a planta i fan activitats d'estimulació amb música i jocs.
- Visites a residents per part dels voluntaris. Alguns voluntaris de l'IMAS cada setmana visiten els residents assistits i els treuen a passejar. La intenció és que el resident surti de l'ambient habitual del mòdul, es passegi, es comuniqui amb altres persones, etc.
- Festes. Tenen la finalitat de dinamitzar i celebrar una data important, com el Carnaval, la Festa de les Verges, dies festius, Nadal, el Dia dels Enamorats, la Feria de Abril, etc.
- Sopars a la fresca, a l'estiu. Són sopars que es fan a l'estiu a la part de fora de la residència; hi ha grups que l'amenitzen i els residents ballen en haver sopat.
- Teatre. Hi ha grups de teatre que acudeixen puntualment a la residència per presentar obres o fer-ne l'assaig general.
- Actuacions:
 - Espectacles: grups de ball, música, gimnàstica, etc., ofereixen un espectacle als residents.
 - Corals: grups de cant coral que ofereixen concerts de música tradicional als residents.
- Excursions. Cada dos mesos es visita algun lloc d'interès cultural i després es dina a un restaurant. La residència cobreix tot el desplaçament i cada resident es paga el dinar.

3. CONCLUSIONS

3.1. Valoració de la feina feta

La valoració que fem de la feina duta a terme aquest darrer any i tres mesos en què hem comptat amb l'educadora social a la residència de La Bonanova és positiva.

Creiem que la feina de dinamització que ja fèiem abans ha tingut continuïtat de manera més organitzada i ampliada, gràcies que hem pogut comptar amb una figura professional que exerceix funcions específiques.

A més, ha introduït intervencions educatives que milloren la qualitat de vida dels residents. Per això, creiem que ha estat positiu introduir la figura de l'educadora social a la residència.

La direcció de La Bonanova dóna suport a la figura de l'educadora social. Consideram que és molt important, si volem un desenvolupament biològic, psicològic i social positiu de la seva intervenció en la residència.

3.2. Propostes de futur

La nostra il·lusió és que, com que La Bonanova és molt gran i té molts residents, amb el temps, hi hagi més professionals implicats en el Departament Educatiu i de Dinamització, que cobreixin totes (o quasi totes) les necessitats que es detecten quant a dinamització i intervenció educativa a la residència.

Fem feina en aquest aspecte i estem segurs que permetrà millorar la qualitat de vida dels residents, sobretot dels assistits.